

Martin MUSÍLEK

Patroni, klienti, příbuzní. Sociální svět Starého Města pražského ve 14. století

Disertační práce, Ústav českých dějin, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Praha 2014, 364 str. rkp.

Posudek vedoucího práce

Možná může zarazit, že v tak frekventovaném tématu, jaký představuje „sociální svět“ pražského Starého města, se po Václavu V. Tomkovi, Václavu Vojtíškově a celé plejádě dalších respektovaných učenců, konče Jaroslavem Mezníkem, může najít prostor k novým postřehům, koncepcím a vůbec k prohloubení našeho obrazu staroměstské společnosti lucemburského období. I proto jsem zpočátku přistupoval k uchazečovu zámyslu trochu nedůvěřivě, brzy mě však přesvědčil, že nové perspektivy otvírá skutečně interdisciplinární pohled na Staré Město a jeho různorodou obyvatelskou směs. Martin Musílek se velmi rychle a na úrovni seznámil s minulými i aktuálními poznatky z bohaté nabídky středověké archeologie i stavební historie včetně sociálně topografických námětů, které dnes tvoří obsáhlý a hlavně nadějný výsek mediálního bádání o středověkém městě. Pražské Staré Město nepojímá jako solitér, žijící si svým vlastním životem, ale jako součást širokého urbánního procesu a jeho proměn. Připočte-li se k tomu moderní vydání *Liber Vetustissimus Antiquae Civitatis Pragensis*, objímající úsek 1319-1518, editovaný péčí Hany Pátkové, Aleše Pořízky a Věry Smolové, (2011), a především využití rovněž co do informací nesmírně cenné *Knihy soudní s trhovými zápisy* (1351-1367) spolu se Seznamy novoměšťanů, jsou to všechno společně pilíře, na nichž lze stavět.

Ani to by však nemuselo znamenat nic převratného, pokud by chyběla autorská invence. Tady rád konstatuji, že Martin Musílek se zhostil svého záměru nejen s nevšední pilí, ale především s jasným cílem a utříděním, čeho chce vlastně dosáhnout. Náplň práce, rozčleněná do deseti oddílů (chceme-li kapitol), postupně graduje. Po nezbytném úvodu následuje *Kritika pramenů a literatury, metoda*, z nichž už jasně plyne, jakým směrem se bude brát další výklad. Třetí oddíl, nazvaný *Prostorová mobilita a vztahy ve městě*, již míří k jádru věci. Pasáže o trzích, trzích s domy a zvláště údaje o cenách staroměstských nemovitostí i venkovských statků staroměstských měšťanů už notně sahají obzory dosavadních poznatků. Podobně to platí o čtvrtém oddílu (*Migrace na Starém Městě pražském*

ve 14. století), jímž vstupujeme do pestrého světa městské geografie včetně tak subtilních otázek, jak se „velké“ morové rány konkrétně projeví ve studovaném materiálu. Co očekávala každého nového měšťana, jaké poplatky musel uhradit a odkud a z jak daleké ciziny až tito lidé přicházeli, to jsou poznatky, které plasticky vyniknou až po dalším komparativním zpracování v alespoň středoevropské dimenzi. Následují postřehy o *Sociální mobilitě staroměstského obyvatelstva*, opět průřezově a s důkladným rozбором různých aspektů staroměstské společnosti. Důkladně a s ohledem i na sňatkovou „politiku“ a cechovní struktury. Méně se toho dalo po Mezníkových studiích objektivně asi říci o *Národnostních poměrech ve městě ve 14. Století*, podobně jako o *Ženách a jejich postavení ve SMS*, přesto se Martin Musílek poctivě a s novými úhly pohledů pokusil o solidní bilanci. Následuje *Závěr*, hodnotící hlavní poznatky celé práce, *Seznam pramenů a literatury* a co skutečně zaujme, to jsou početné *Přílohy*, ztělesněné v řadě vyobrazení a instruktivních grafů. I ty tvoří nedílnou a přirozenou součást celé práce.

Co je třeba podtrhnout, přistoupil Martin Musílek ke zpracování zvolené materie s velkou odpovědností. A také s velkým respektem ke svým předchůdcům, kteří téma zpracovávali v odlišných podmínkách, přesto však s kritickou optikou vůči jejich výsledkům. Musílkovy závěry ohledně patriciátu, mobility staroměstského obyvatelstva, ohledně jeho sociální stratifikace a včetně kvantitativního vyhodnocení majetkových transakcí (a to je jen náhodný výběr tematických okruhů) posouvají o notný kus dále poznání nejen středověkého Starého Města pražského. Jsou významným příspěvkem k chodu, struktuře i vnějšího působení „velkoměsta“ v regionu střední Evropy. I proto je žádoucí včasné publikování hlavních výsledků.

Z uvedených důvodů proto rád a s potěšením doporučuji disertační práci Martina Musílka *Patroni, klienti, příbuzní. Sociální svět Starého Města pražského ve 14. století* k úspěšné obhajobě.

Praha, 16.3.2014

prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.